

Sardanes, amunt!

La Biblioteca de Catalunya torna a mostrar part del seu fons sardanístic amb motiu del nomenament de Barcelona com a Capital de la Sardana 2014.

A l'exposició *Sardanes*, realitzada el 2010 en aquest mateix espai, es va seleccionar el bloc més representatiu de compositors i sardanes custodiat a la Biblioteca a través de diferents formats i suports –esborranys, edicions i enregistraments–. Ara, cinc anys després, es presenta l'entramat sardanístic tot recordant a Enric Morera i Viura (1865-1942), el compositor barceloní de qui, enguany, se celebren els 150 anys del naixement. El mestre Morera i bona part dels seus deixebles –Joaquim Serra, Ramon Serrat, Ramon Salsas, Josep M. Ruera o Jaume Pahissa, entre d'altres–, creadors de sardanes i en la seva majoria també d'obres simfòniques, coincideixen novament en el temps i en l'espai de la Biblioteca. Els seus respectius fons es retroben i els documents es complementen.

El món sardanístic és ric i complex per la quantitat d'agents que comprèn: productors, participants i col·laboradors. És més gran del que sembla i més reduït del que deuria, però el cert és que segueix ben viu i en constant moviment. Compositors, cobles i instrumentistes, balladors i seguidors, tots en conjunt, conformen aquest món. Com si d'una *sardana revessa* es tractés, música i dansa, creació i interpretació, componen un treball continuat que no oblida trobar la tirada amb precisió i encert.

És un plaer compartir novament una mostra sobre la sardana que inclou documents ingressats recentment a la Biblioteca i que, junt amb els que els precedeixen, encomanen aquest moviment continu, un exemple més de la vivesa d'aquest patrimoni nostrat.

M. Rosa Montalt
Amb la col·laboració de Teresa Fonts

Secció de Música de la BC

1. Documents: s. XVIII – s. XX, anys 40

La sardana i Barcelona, dansa i ciutat, han anat plegades al llarg dels anys i la Biblioteca de Catalunya n'és testimoni. El fons de sardanes i música de cobla que s'hi conserva està representat per documents de formats i suports diversos: manuscrits, impresos, ex-libris, dibuixos, fotografies, programes, cartells, enregistraments sonors i audiovisuals.

Documents destacats:

- *Follias, Ballets, Sardanas, Contradansas, Minuets, Balls, Pasapies, y muchas otras cosas de aquel temps vell* [...]. [17--]. Partitura manuscrita. Top.: M 741/22.

- Joaquim Ros i Bofarull. *Dibuixos per a reproduir en vidre*. [1926-1982]. Top.: XXIII Ros B 9.

- Joan Maragall. *La Sardana*. Poesia manuscrita. Top.: mrgll-Mss 7-1-2/1-2.

- Festival de la SIMC (1936: Barcelona, Catalunya). *XIVe Festival de la Société Internationale pour la Musique Contemporaine*, Barcelona. [S.l.: s.n.], [1936]. Top.: Fons Robert Gerhard.

2. Documents: s. XX, anys 50 – s. XXI

La ciutat comtal és present en la majoria dels documents exposats, ja sigui perquè algun indret barceloní apareix explícitament en el títol de la sardana, ja sigui per la condició de barceloní del compositor, per la localització dels concursos, premis, ballades, concerts, edicions, etc. o bé per l'impacte que el contingut del document ha produït a la ciutat.

Documents destacats:

- Inauguració del Camp Nou. Barcelona, 24 de setembre de 1957. Fotografia b/n. Top.: Fons Centre de Documentació Musical de Catalunya.

- Festa de celebració dels deu anys de música al Jardí dels Tarongers, 5 de juliol del 1958. Programa i àlbum de fotografies. Top.: Fons Josep Bartomeu.

- J. Gibert. *Plaza Cataluña todos los sábados por la noche sardanas*. Barcelona, 1962. Cartell. Top.: IV (8) B 34.

- *Eduard Toldrà*. Barcelona: Foc Nou, DL 1980. Top.: LP 1276.

3. Enric Morera i Viura (1865-1942)

El compositor, director i pedagog barceloní Enric Morera és un dels músics catalans més prolífics. El seu fons, incorporat a la Biblioteca de Catalunya el 2005, inclou més de cinquanta obres teatrals, entre elles sis òperes, al voltant d'unes vint obres per a orquestra, més de cinquanta sardanes, prop de cent cinquanta cançons corals i per a veu i piano, obres pròpies i harmonitzacions, un tractat d'harmonia i un de contrapunt.

Compromès amb l'ideari nacionalista i modernista, Morera omplí l'escena musical catalana durant les primeres dècades del segle passat. Ho va fer de la mà dels seus mestres Felip Pedrell, Carles G. Vidiella o Ernesto Cioffi; amb la complicitat d'Isaac Albèniz i Enric Granados, amb qui compartí el projecte i creació del Teatre Líric Català; i amb la col·laboració entre d'altres d'Àngel Guimerà, Josep Carner i Santiago Rusiñol, en l'obra lírica, i de Joan Maragall i Apel·les Mestres, en la música vocal i coral.

Documents destacats:

- Enric Morera. *La Santa Espina: Dança Nacional Catalana: Sardana*. 1934. Partitura manuscrita. Top.: M-Mor-205/1.

- Enric Morera. *Col·lecció d'or : petites sardanes per infants, pera piano*. Partitura manuscrita. Top.: M-Mor-131/1.

- Enric Morera. *L'Empordà: sardana per coro d'omes a veus solas: amb reducció de piano*. Madrid; Barcelona [etc.]: Unió Musical Española, [19--]. Top. M-Mor-323.

- Enric Morera. *La sardana de las monjas: chor pera veus mixtas*. Partitura manuscrita. Top.: M-Mor-59.

4. Deixebles d'Enric Morera: Llongueras, Pahissa, Ruera, Salsas, Serrat

Morera deixà empremta del seu pas per l'Escola Municipal de Música de Barcelona. Entre els seus nombrosos deixebles s'hi troben compositors com Josep Blanch, Cassià Casademont, Joan Llongueras, Domènec Mas i Serracant, Antoni Massana, Xavier Montsalvatge, Jaume Pahissa, Josep M. Ruera, Ramon Salsas, Ramon Serrat i Fajula, per citar-ne alguns.

Es fa menció especial a bona part dels compositors els fons dels quals es conserven a la Biblioteca. Destaquen les produccions de sardanes de Josep M. Ruera i Ramon Serrat i Fajula, la correspondència i escrits sardanístics de Joan Llongueras, les pinzellades de música folklòrica de Jaume Pahissa i les aportacions documentals de Ramon Salsas sobre el seu mestre i amic Morera.

Documents destacats:

-Joan Llongueras. *Perquè hem de ballar sardanes*. [192-?]. Text manuscrit autògraf. Top.: Fons J. Llongueras.

- Jaume Pahissa. *Piezas poéticas: para piano: mediana dificultad*. Buenos Aires: Ricordi americana, 1951. Inclou una sardana. Top.: M 3708/6.

-Josep M. Ruera. *Tocs de festa: sardana*. Particel·les manuscrites autògrafes. Top.: Fons Josep M. Ruera.

-Ramon Salsas. *Flam de joia: sardana*. Partitura manuscrita autògrafa. Top.: Fons Ramon Salsas.

-Ramon Serrat. *La nau que fa via: sardana*. Terrassa, 1928. Particel·les manuscrites. Top.: Fons R. Serrat i Fajula.

5. Noves adquisicions: Moreno, Cohí Grau, Buxó

La sardana té un lloc preferent a la Biblioteca de Catalunya en tant que pertany al conjunt del nostre patrimoni musical. El fons sardanista conservat s'incrementa any rere any. Des dels inicis, la institució acull no tan sols sardanes i compositors de sardanes barcelonins sinó també els d'arreu del territori català.

L'arxiu de Lluís Moreno Pallí aporta un conjunt documental de gran interès com és el de l'Obra del Ballet Popular. El fons musical d'Agustí Cohí Grau complementa el fons sardanista amb una producció de més de vuitanta obres, a més d'uns vuit-cents ballets, propis o instrumentats, i obres per a cobla amb diversos instruments, entre altres peces. El fons de Pere Buxó Domènech afegeix una sèrie de sardanes i compositors que no es localitzaven a Barcelona.

Documents destacats:

-Lluís Moreno. *L'Hereu Ermità: sardana per a cobla de dotze músics*. Estrenada al Palau de la Música, 1954. 12 particel·les ms. autògrafes. Top.: Fons Lluís Moreno Pallí.

- *Concert per a saxo tenor i cobla*. Reducció per a saxofon i piano. Barcelona, 2000. Edició d'ordinador. Top.: Fons Agustí Cohí Grau.

-Antoni Agramont. *Sardanas cortas*. S. XIX. 8 particel·les manuscrites. Top.: Fons Pere Buxó Domènech.

6. Barcelona, Capital de la Sardana 2014

A l'inici de la mostra s'ha recordat Barcelona com a capital del món musical del 1936. L'ambició d'aquell any fou la de situar la ciutat a nivell internacional alhora que acostar la música al món local. La capitalitat d'enguany pretén recuperar aquell objectiu.

Aquesta darrera vitrina és una mostra de l'esforç realitzat per la Comissió Organitzadora i col·laboradors que han fet possible un any farcit d'activitats, produccions, records i vivències, difícils de compartir en aquest espai, que es clourà en els propers mesos.

Il·lustració: "Sardanes al parc" de Ricard Opisso dins *Almanac de Catalunya*, 1929.

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56

08001 Barcelona

Tel. 93 270 23 00

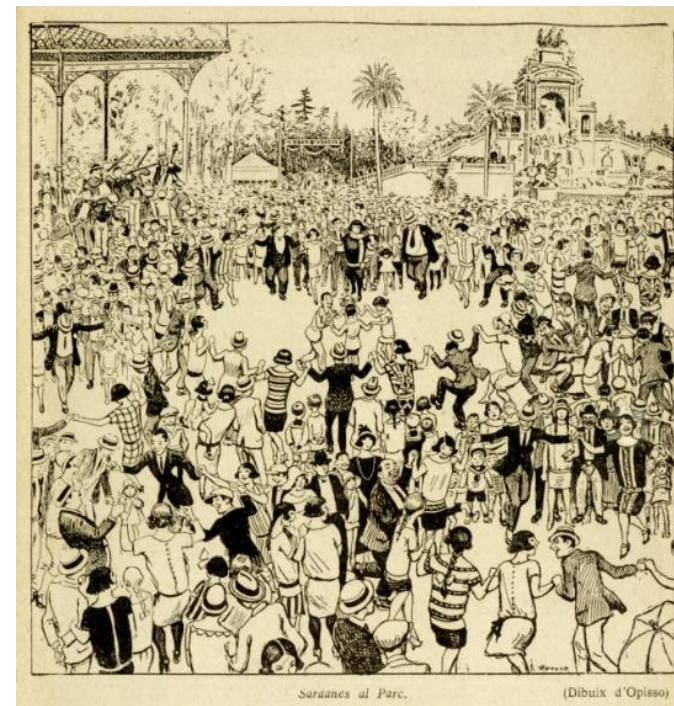
A/e: bustia@bnc.cat

<http://www.bnc.cat>

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h

Dissabtes, de 9 a 14

Sardanes, amunt!

Sardanes al Parc.

(Dibuix d'Opisso)

Del 16 de gener
al 14 febrer de 2015